

A 599

52

k. ü.

A KOLOZSVÁRI M. KIR. ÁLLAMI
MILLENNIUMI ELEMI
FIU- ÉS LEÁNYISKOLA

ÉRTESITŐJE

AZ 1914—15. TANÉVRŐL.

ÓVÓDA, ELEMI FIU- ÉS LEÁNYISKOLA,
GAZDASÁGI NÉPISKOLA.

XXXIV. ÉV.

A GONDNOKSÁG MEGBIZÁSÁBÓL ÖSSZEÁLLITOTTA:

ELEK GYULA

IGAZGATÓ.

GOMBOS F. „LYCEUM” KÖNYVNYOMDA KOLOZSVÁRT

A KOLOZSVÁRI M. KIR. ÁLLAMI
MILLENNIUMI ELEMI
FIU- ÉS LEÁNYISKOLA

ÉRTESÍTŐJE

AZ 1914—15. TANÉVRŐL.

ÓVÓDA, ELEMI FIU- ÉS LEÁNYISKOLA,
GAZDASÁGI NÉPISKOLA.

XXXIV. ÉV.

A GONDNOKSÁG MEGBIZÁSÁBÓL ÖSSZEÁLLITOTTA:

ELEK GYULA

IGAZGATÓ.

GOMBOS F. „LYCEUM” KÖNYVNYOMDA KOLOZSVÁRT

Hazánk a világháborúban.

Írta: **Nagy Károly**, gondnoksági elnök.

1914—1915. Ki fogja elfelejteni ezeket az évszámokat közülünk, kik most élünk?! Mennyi aggodalom, nélkülözés, könny, gyász szakadt reánk ez esztendőekben! De mennyi nemzeti dicsőséget, mennyi hőst, mennyi áldozatkészséget, vallásos mélységet és Istenhez való emelkedést is adott áldásul ez a nagy idő! S mennyi tanulságot, Istentől jött figyelmeztetést a jövőre!

Ne menjünk el mellettük érzékellenül! Az eseményekben Isten szól hozzánk, figyelmeztet, oktat, nevel, büntet és jutalmaz s nem érdemelnök meg, hogy embereknek neveztesünk, lia a mi mennyei Atyánkra, legbölcsebb tanítónkra nem hallgatnánk. Hallgassuk meg hát, mit mond Isten az események által e nagy világháborúnak

1. okairól,
2. menetéről,
3. eredményeiről általában az embereknek, de különösen nekünk, a magyar haza gyermekeinek.

I.

Mi idézte fel tehát e rettenetes világháborút?

Az Isten azt mondja, hogy *a bűn*: a népek tehetetlensége, bosszúvágya, irigysége. Oroszország telhetetlensége, Franciaország bosszúvágya, Anglia irigysége.

Ha a földabroszon nézzük, látni fogjuk, hogy Oroszország Európa északkeleti részén s az azzal határos Ázsiából akkora földet bir, mely szinte háromszor akkora, mint Európának többi része együttvéve. És Oroszország ezzel a rengeteg birodalommal is elégedetlen. 170 millió lakót számláló országának kijárót akar szerezni a világtengerekre, mert most csak az északi jegestenger felé van kijáró útja hajóinak, ahol pedig télen befagy a tenger. Nehány év előtt próbálkozott Mandzsuriában (Ázsia), de onnan a japánok visszaverték. Próbálkozik a perzsa-öböl felé, de ott Anglia állja útját. Legrégibb vágya Konstantinápoly, amire a gyengülni látszó törökök miatt jó kilátásai is vannak, de ezt főleg az osztrák-magyar monárkhia ellenzi, amelytől ezzel a keletre vezető utakat elzárná. Oroszország tehát legelső feladatának azt nézi, hogy a mi hazánkat legyőzze, az osztrákokkal együtt alkotott monárkiánkat feldarabolja

s akkor, ha mi nem állunk útjában, előbb elfoglalja a Fekete tengerből a Földközi tengerbe átjárást biztosító Konstantinápolyt s ha ez biztosítva van, akkor beolvasztja azokat az apróbb királyságokat is, amelyek részint most a mi szomszédságunkban vannak (Románia, Bulgária), részint pedig a felosztott Magyarországból kerülnének ki egyelőre. Azért uszítja ellenünk Romániát, neki ígervén Erdélyt a Tiszáig; azért biztatta ellenünk Szerbiát, neki ígervén Délmagyarország nagy részét.

Mig Európa keleti részén az orosz nép telhetetlensége fenyegette a békét, nyugaton Franciaország boszúvágya égett a nagy Németbirodalom ellen. 1870-ben a nagyszámú kisebb országokból álló német királyságok a hatalmas Poroszország vezetése alatt egységes nagy német császárságot alapítottak. Ennek az egyesülésnek Franciaország akkor ellene szegült, aminek az lett a vége, hogy az egyesült német seregek csúfosan megverték Franciaországot s elvették tőle egyik tartományát, Elzász-Lotharingiát, amely régen különben úgyis a német birodalomhoz tartozott. Innentől kezdve 40 esztendőn keresztül a franciáknak legfőbb vágya volt bosszút állani Németországon s visszavenni az elvesztett Elzászt.

Hogy Európában a békét fenn lehessen tartani, a Német birodalom szövetséget kötött az osztrák-magyar monarchiával, hogy akár ha Oroszország támadna meg minket, akár ha Franciaország menne Németország ellen, egymást kölcsönösen támogatni fogják. Ehez a szövetséghez csatlakozott később Olaszország is s így alakult meg ebből a középeurópai úgynevezett „hármasszövetség“, mely Európa békéjét közel egy félszázadra biztosította.

A béke ideje alatt különösen Németország hatalmas fejlődésnek indult. Tudománya, ipara, kereskedelme nagy lendületet vett, úgy, hogy Anglia egyszer csak azon vette észre magát, hogy a német komoly versenytársává lett az angolnak a világpiacon mindenütt. E derék nép becsületes munkájával kiküzdött sikerei felköltötték Anglia irigységét s társul szegődvén Franciaországhoz és Oroszországhoz, a „hármasszövetség“-gel szemben „hármasszövetség“-t alkottak meg, főleg Németország letörésére.

A dolgok így elrendezve lévén, az ellenségeskedések megindítását Oroszország vállalta magára. Előbb a kisebb Balkán-államokból alkotott szövetséggel (Bulgária, Szerbia, Görögország) megindította Törökország ellen a háborút s mikor annak leverése után a zsákmányon (Macedonia) osztozkodni kellett: a legderekabb Bulgáriát kijátszva, Szerbiát növelte nagyra, hogy azt az osztrák-magyar monarchia ellen felhasználhassa. Szerbia kész is volt erre. Egy „nagy Szerbia“ királyságról ábrándozva — melyet Bosznia-Hercegovinából s Magyarország délvidekéből reméltek alakítani — összeesküvést szöttek ellenünk s 1914 június 28-án Szerajevóban

megölték trónörökösünket, Ferenc Ferdinándot és nejét. Mikor a vizsgálai kiderítette, hogy az összeesküvés Szerbia hivatalos embe-
reitől indult ki, azok megbüntetését követeltük; de Szerbia Orosz-
országtól biztatva, huzódzott kívánságunknak eleget tenni. Akkor
becsületünk védelmére hadat izentünk neki. Jó öreg királyunk
„Népeimhez“ kezdetű kiáltványában, megindultan mondja, hogy
békében kívánta öreg napjait bevégezni, de kénytelen népei szivére,
karjára és kardjára bizni a becsület védelmét. Egyelőre még azt
hittük, hogy a királygyilkos náció megbüntetése ellen egy tisztes-
séges népnek sem lesz kifogása. De a bűn és gonoszság belső
összefüggésben vannak. Oroszország Szerbiát pártfogásába vette,
felvonult ellenünk s ezzel a kocka el volt vetve. Hiába volt II.
Vilmos német császárnak minden igyekezete, hogy a világháború
kitörését megakadályozza: az orosz cár hazugsága s Anglia két-
színűsködése csak siettette a láng kilobbanását s egy hét alatt,
július 25-től augusztus 3-ig lángba borult a félvilág. Kitért a világ
legnagyobb háborúja. A bűn Goliáthja neki ment az igaz ügyet
védő kicsiny Dávidnak: mi vége lesz itt a küzdelemnek? —
aggódomba kérdezők.

II.

A hadjárat eddigi folyamában az Isten erre is biztató választ
adott.

Mikor a két tábor szembe állt egymással, emberi számítás
szerint csaknem kétségbe kell vala esnünk.

Ellenségeink sorában:

1. Oroszország	170 millió lakóval	12 millió katonával
2. Franciaország	40 " "	5 " "
3. Anglia	50 " "	2 " "
4. Belgium	12 " "	1 " "
5. Szerbia	5 " "	0.7 " "
6. Montenegro	1 " "	0.2 " "
7. Japán	60 " "	3 " "

7 ország összesen 338 millió lakóval 24 millió katonával.

Velük szemben mi:

1. Ausztria-Magyarország	50 millió lakóval	4 millió katonával
2. Német-birodalom	70 " "	6 " "
3. Törökország	40 " "	2 " "

3 ország összesen . . 160 millió lakóval 12 millió katonával.

Kétszerannyinál több az ellenség vizen és szárazon s minket
Olaszország, szövetségesünk cserben hagyott, sőt Romániával együtt

csak azt lesik, gyengülünk-e, hogy adott pillanatban esetleg reánk támadjanak.

S mégis . . . a történelem által az Isten azt mondja nekünk, hogy a háború sorsa nemcsak a tömegek nagyságán fordul meg, hanem a hadvezérek tudományán, a katonák hazaszeretetésén, vitézségén, az összetartáson, áldozatkészségen és kitartáson. No, és ebben sem a német szövetségesnél, sem minálunk nem maradt fenn kívánnivaló. Mennyit civakodtunk egymással a béke napjaiban, magyar az osztrákkal, horvát, oláh, tót a magyarral; ellenzék a kormánypárttal, 48-as a 67-essel, munkás a munkaadóval — s most egyszerre megértettük mind, hogy egyazon hazának vagyunk gyermekei s ha a haza elvész, mindnyájan elveszünk. Együtt énekeltük a „Gott erhalte“-t, az „Isten áldd meg a magyart“ és a „Wacht am Rhein“-t. Kik eddig szidták, most magasztalták Tiszát, hogy kikényszerítette a katonai szükségletek megadását s rendet teremtett az országban s mikor egész Európa magasztalta államférfiúi nagyságát, büszkén verte mindenki a mellét: „*a mi Tiszánk!*“ Megint egymásra találtunk, nincs párt, nincs nemzetiség — csak hazafiak vagyunk, bajtársak, testvérek. Milyen lelkesen, büszkén mentek zászlóink alatt felvirágozott katonáink, milyen áldozatosan gondoskodtunk itthonmaradt családjukról, gyermekeikről iskolákban és azokon kívül; mennyi részvéttel, támogató szeretettel vettük körül sebesült hőseinket, büszke fájdalommal sirattuk, temettük elesett halhatatlanjainkat! Hogy aggódtunk, ha az orosz áradat elsepréssel fenyegette seregeinket s milyen nemes büszkeség töltött el, mikor hős vitézeink feltartóztatták az ellenséget. A háború ugyan változó szerencsével folyt s különösen nekünk sokat kellett szenvednünk az orosz túlerő miatt. Galicia és Bukovina nagy részét kétszer is elfoglalták a muszkák, sőt itt-ott a Kárpátokon át hazánkba is betörték s egyik erős várunkat Prsemyszl élelem híján elvesztettük, de a kraszniki, limanovai, gorlicei, kárpáti győzelmeink után most sikerült mégis visszaszorítani a hatalmas ellenséget. Mig mi délkeleten élet-halálharcot vívtunk a túlnyomó erejű ellenséggel, német szövetségesünk híres vezére, Hindenburg Pál háromszor verte meg északkeleten az orosz seregeket, a Mazuri-tavaknál kétszer és Tannenbergnél, úgy, hogy seregeink ma Varsó vára alatt járnak. Nyugaton pedig az általunk is támogatott német sereg elfoglalta egész Belgiumot s Franciaország területének egy ötöd részét. Tudósaink, iparosaink jobb ágyukat csináltak, hadvezéreink jobb csataterveket készítettek, katonáink vitézebbül harcoltak: az Isten eddig elsegített. Hála legyen neki érte!

Ekkor eszelte ki a gonosz Anglia a legalávalóbb tervet. Látta, hogy vitézeinket nem tudja legyőzni: elhatározta hát, hogy országainkat kiéhezteti. Míg a hitvány Amerika, bár semlegesnek mondja

magát, Angliának bőven szállít nemcsak élelmiszert, hanem ágyut, puskát, hadiszert: addig Anglia hajóival megakadályozza, hogy Németországba és hozzánk idegen országból csak a nép számára való élelmiszert is hozzanak. Hadd vesszen éhen az ország népe! Embertelen terve azonban meghiusult népeink nagy elhatározásán. Ha katonáink érettünk harcolnak: mi is tudunk érettük, ha kell, éhezni is. De idáig nem jutottunk. Csak addig, hogy több puliszkát együnk és több máléskenyeret. Ebben is megállottuk helyünket s immár bizonyos, hogy baj nélkül be tudjuk várni az új búzacsengét.

A hadjárat egész ideje alatt három komoly veszedelmünk volt, melyek belülről emésztettek: az elején a kémek és árulók; aztán az élelmiszer-uzsorások és végül a hadseregszállítók közt előfordult nagyarányú lelketlen csalások. Az Istennek legyen hála! — ezek közt kevés volt a magyar, még kevesebb a keresztyén. Ne átkozzuk őket! Átkozza az a sok szenvedés, nyomor, halál, melyek aljas pénzvágyuk miatt okoztak s amely bosszuért az égre s az emberi törvény megtorlása után kiált. Ő maguk a megtettesült átok az emberiségen s nekünk átkunk, hogy türemünk kell a nemzet testén e rákfenét. Reájuk is gondoljatok, mikor a „Miatyánkban“ imádkoztátok: „...de szabadíts meg a gonosztól...“ Reájuk és az ő bűneikre: a legaljasabb hazaárulásra! S hálaival az Istenre, hogy ezek átkán is keresztülsegített.

III.

És a háború eredménye..... — ki merne arról nyilatkozni? Ki merne még jóslatot mondani arról, hogy mi lesz a hadjárat vége? De arról szól, maga az Isten biztosít, hogy „*amelyeket most szenvedünk, nem hasonlíthatók a dicsőséghez, mely nekünk megjelentetik.*“ (Pál apostol Róm. lev. VIII. 18.) — Ez bizonyos isteni ígéret, még akkor is, ha mi lennénk a vesztesek.

Szenvedéseinkért már is nagy dicsőséget adott az Isten. Dicső az a nemzet, melyért fiai oly vitézül küzdeni, hőiesen szenvedni, áldozni s meghalni is tudnak, mint a mi magyar nemzetünkért az ő fiai. Az ilyen nemzet el nem veszhet. Mert ezért dolgozni, áldozni is tudnak gyermekei. Legyetek büszkék, hogy magyarnak születtek! S büszkeségeteket mutassátok meg azzal, hogy ti dolgozni tudtok is, akartok is e nemzetért. Ne szájas ordítózással, hanem nemes magaviseletetekkel, becsületes munkáttal, honfitársaitok testvéri szeretetével legyetek hazafiak, magyarok.

Érettünk elesett hőseinknek neveit templomainkban márványtáblákon fogjuk feljegyezni, amint Isten is felírta neveiket az örök életnek könyvébe. Ha neveiket olvassátok, imádkozzátok értük, mondjátok áldást reájuk. De ne csak szóval, cselekedettel is. Azok az elesett hősök fiai voltak szüleiknek, sok özvegy asszony férjét,

árva gyermekek édesatyjukat siratják bennük. Ezekre gondoljatok, ha gyászba öltözötteket láttok s vegyétek eszetekbe, hogy ezek a hősök érettetek is haltak s becsüljétek meg, szeressétek és támogassátok azokat a szomorú gyászolókat, kik miattatok is oly drága kincset: gyermeket, férjet, atyát veszettek el.

Csonka, nyomorékká lett hős katonákat fogtok látni az utcán; vakokat, bénákat, betegeket mindenfelé: emeljétek kalapot előttük és segíssétek őket, mert érettetek lettek nyomorékokká. Meg ne próbáljátok ingerkedni, gunyolódni velük, mikor ezek mindnyájunktól kézcsókot érdemelnek!

Segítség a hősökön és maradékaikon!

De még foly a harc, még tart a háború s a küzdő seregnek hadiszert kell, élelem kell. Ezek pedig csak becsületes munka árán kerülnek. A csaló nem termel, csak elveszi másától, ami már úgyis megvolt. A nemzetet nem gazdagítja, csak magát. A munkás mindenkit gazdagít; a csaló, tolvaj másokat szegényít. Pedig csak gazdag nemzetek erősek, akik nem szorúlnak másra. Isten a földbe helyezett minden kincset; emberi munkának, szorgalomnak, tudománynak és iparnak kell onnan kitermelnie és feldolgoznia. Aki nem dolgozik, olyan, mint a rest szolga, ki a földbe ásta a neki adott talentumot. Az iskolák kapui bezárulnak, itt a munkás nyár. Az Isten a természetben csudálatosan dolgozik; munkára hívja az embert is. De az erős férfikarok fegyvert forgatnak: ki végezze el itthon a munkát? Ime, az öregek lankadó erőiket megfeszítik, az asszonyok férfimunkára vállalkoznak, csak a gyermekek nem találnának maguknak munkát? Találnak, mert nem nézhetik tétlenül, mikor édesanyjukat ezerfelől szorítja a munka. A libapásztorságtól felfelé minden gyermeknek dolgoznia kell, hűségesen, kitartóan, becsülettel. Jutalmul minden este megkapja csókját az édesanyjától; édesatyja ölébe kapja kis „cselédjét“, midőn megjön a hadból s megtudja, hogy az ő gyermekei mily derék segítségül voltak édes anyjuknak; az Isten pedig megáldja a munkát is, a kis munkásokat is. A munkát élelemmel a télre, melyből apának is jut, mikor az öszön hazajön; a kis munkásokat pedig azzal, hogy megszeretik a munkát s meggyűlölik a minden rosszra vezető henyeséget. Megismerik az Istennek nagy törvényét: „A munka nemesít.“

S erőt, segédelmet a munkához kitől kapnánk, ha nem Istentől. Isten segédelmének csatornája pedig az — *imádság*. Az imádkozó ember, munkás, győzedelmes ember, mert a hit a világon a legnagyobb erő. Így fogtok imádkozni minden reggel és este, így keresni minden alkalommal az istenházát, Isten elébe járulást a testvérek gyülekezetében, hozva onnan új munkára mindig új erőt, megtapasztalva, hogy csakugyan „olyan dicsőséget tartogat Isten

az övéi számára, melyhez a jelen szenvedései ingyen sem hasonlíthatók". Az Isten ígéretei — megállnak mindenha!

*

Ime, ezeket mondja, ezek által akarja Isten jövőre is megtartani a magyart! Arra akarja e súlyos világháború által is nevelni, hogy az ő népe legyen.

Mi pedig, mikor énekeljük: „Isten áldd meg a magyart!“ — gondoljunk arra, hogy Isten éppen általunk, rajtunk keresztül akarja megáldani nemzetünket, hazánkat. Oh, áldja, áldja meg!

Egészségi tanácsok.

Irta: **Dr. Tompa János** kerületi tiszti orvos.

Most, amikor az egész világ harcban áll, egymást pusztítják az emberek, egymás megrontására igyekeznek, támadnak és védekeznek: az itthon maradottakra is nagy küzdelmek terhe vár. A harcmezőn hazánkért, családainkért vérzenek fiaink, megtartani, boldogabb jövőt teremteni 1000 éves fennállásunk jövő ezredére: mi, itthon maradottak azért kell küzdjünk, hogy se földünk termőképessége, se tudásunk gyümölcse ne pusztuljon el, sem pedig gyermekeink élete ne legyen veszélyeztetve, kikre a jövőben nagy feladatok várnak.

A háború azonban nemcsak a fegyvernemek öldöklő golyóival veszélyezteti az emberiséget, nemcsak anyagi jólétünk és javainkban teszen mérhetetlen kárt, hanem még az itthon levők egészségét is folyton fenyegeti.

Azok a vad hordák, melyek észak-kelet, nyugot és dél felől megtámadták hazánkat, magukkal cipelték a piszkot, a szennyet, a látható élősködő tetvek millióit és a láthatatlan apró kis élő szervezeteket, melyek ragadós betegségeket okoznak. Ezeket is harcba szólították és ezek a lények ép oly veszélyesek egészségünk, testi épségünkre, mint a golyók, melyek fiainkat járnak át.

Itthon maradottaknak az a kötelességünk tehát, hogy biztos fedezékeket készítsünk vállvetett munkával és ebből a fedezékből, a jó lövészárokból megfelelő erővel indítsunk hatásos sortüzet ezek ellen a lappangva, orozva támadó ellenségekkel szemben. Vagyis minden lehető kövessünk el, hogy a ragadós betegségek csiráit elpusztítsuk s így a betegségek tovaterjedését megakadályozzuk.

A nagy munkát végző, rosszul táplálkozó, a piszkot elszennvedő s állandó izgalomban élő ember szervezete sokkal inkább

fogékony a ragályos betegségekkel szemben. Ma mindezek a tényezők fennállanak. Egy részök állandó jelenség, mint a test tisztántartásának hiánya, a lakások szennyes volta, ruházatunk tisztátlansága, a jótanácsok semmibevevése; a másik részök a háború okozta jelenség, mint a munka fokozódása, a drágaság, az élelmszerek hiánya.

Az ezekkel szemben való küzdelem úgy az állam, mint a társadalom és minden egyes emberre nagyobb terhet ró.

Ebben a harcban mindnyájunknak részt kell venni, mindenkinek a maga kis körében, vagy a hova hivatása állította, meg kell tennie mindazt, mivel az itthon maradottak apraját-nagyját, azoknak egészségét, fejlődését, munkaképességét meg lehet oltalmazni.

Sokféle ragadós betegség jött be hazánkba, behurcolták a miéink, kik a harcmezőn ellenségeinktől kapták meg. A *kolera*, a *vérhas*, a *tifusz*, a *visszatérő láz*, a *nyakszirtmerekedés*, a *vörheny*, a *difteria*, most már részben szaporodtak, részben elkerülhetetlenül meg fognak látogatni.

Ezekkel szemben a leghatásosabb védelmi eszköz a *tisztaság*. Tisztaság lakásunkban, ruházatunkban, testünkön. A poloska, tetű, bolha és legyek lakásunkban, ruházatunkon, ételnemünkön, evő, ivó eszközeinken a ragályos csirák millióit telepíthetik le, sőt szűrő és szívó készülékekkel beoltják a bajt testünkbe. Mentől kevesebbet törődünk a tisztasággal, annál inkább betegedhetünk meg, annál inkább terjeszthetjük magunk is tovább a betegséget.

A másik védelmi mód az *étkezés* rendszeressége, ne sokat együnk, ne együnk föttelen-sültelen semmit, ételeinket takarjuk le, hogy por, légy ne szállja meg. Ne igyunk alkoholos italokat, hogy gyomrunk emésztő képességét ne csökkentsük.

A harmadik mód az, hogy ne járjunk beteg emberekhez látogatóba, temetéseken, ha ragályos betegségben halt el valaki, ne vegyünk részt, akkor sem, ha magunk már átestünk rajta, vagy ha már családunkban van is ilyen beteg. A beteg lakásából élelmszert, ruhát vagy más tárgyat ne hozunk ki, sem ajándékba, sem emlékül vagy örökségül, míg azt nem fertőtlenítették.

A közvetlen érintkezés a beteggel, a halottal vagy azzal együtt levő tárgyakkal a fertőzést nagyban fokozza és a ragadós betegségek terjedését nagyban előmozdítja.

A betegekhez orvost kell hívni, az tudja csak megállapítani a bajt s mindenki fogadja meg rendelkezéseit és utasításait, melyek nemcsak az övéi, de mások védelmére is vonatkoznak. Csak a tudatlanság az, mely ezeknek ellen áll.

Ma még fokozottabb mértékben van arra szükség, hogy a ragályos betegeket az egészségesektől elkülönítsük, ezért nem szabad ellentállani a kórházba szállításnak, amely esetleg, ha

másként nem megyen, karhatalommal is eszközölhető. Mutassuk meg, hogy értelmesség tekintetében, de hazafiság, emberszeretet tekintetében sem állunk hátrább itthon, mint miéink a harcmezőn.

Ma, amint e pár sorból látható, mindnyájan harcolunk, ott künn fegyverrel, itthon mindenki azzal a szerszámával, tudásával, melyre életében elhivatott. S mert a jó munka erőben levők a haza védelmében nagyon is megtizedelve kerülnek majd vissza: kötelessége minden egyes embernek, hogy az itthonlevők és megmaradtak, de főleg a jövő nemzedéket képviselő gyermekeinket azoktól a ragályos betegségektől megóvjuk, életben tartsuk, mely betegségek megszázadolhatják sorainkat. A haza jövő boldogsága nemcsak a fegyverek ércén nyugszik, hanem az egészségben szaporodó egyedek számától is függ.

Szivlelje meg mindenki e pár sort s a rendkívüli időkre való tekintettel rázza le magáról a régi idők tudatlanságát.

I.

Az év története.

Háboru! E szó sokat, mindent jelent és mond. Benne van e szóban az 1914—1915. évek története. Benne van, hogy hazánk egét vészterhes fellegek borítják; a békés napok csendjét a harci zajok teszik rémessé; a köny, a jaj tengernyi sok; az elhagyott családok, az özvegyek, az árvák száma megszámlálhatatlan és hogy a magyar katonának, a mi fiainknak vitézségben párja nincs. És bár az egész világ fegyverben áll, s az egész föld inog a harcok lábai alatt, a mi tanévünk — bár végig huzódnak azon a háborus viszonyok okozta változások és körülmények — csendes és békés munkával telt el.

E helyen nekem a háboruról, annak indító okairól és körülményeiről írnom nem lehet feladatomban akkor, amikor Értesítőnk első helyén gondnokságunknak nagyérdemű elnöke Nagy Károly theol. tanár, egyházkerületi főjegyző úr felkérésünkre ékes tollával arról szép leírást volt szives közre adni.

Ugyancsak igen tanuságos egészségügyi szabályokat volt szives felkérésünkre írni Értesítőnk számára dr. Tompa János ker. orvos úr, melyeket úgy a szülők, mint a tanulók nagy haszonnal olvashatnak.

Megemlítem még azt, hogy tanítótestületünk tagjai részt vettek minden olyan akcióban, melyek a hadbavonultakat és azok családjait érdekelték, érintik.

A hadba vonult kartársak helyett órákat láttunk el a minden napi-, az ismélő-, az inasiskolákban az ők javukra.

Segélyező- és segítőbizottságoknak munkás tagjai voltak tanítótestületünk tagjai. Jegyeztünk hadikölcsönt, adakoztunk saját fil-léreinkből a hadbavonultak családtagjai számára. Gyűjtöttünk a vakok, a sebesültek, a betegek számára; tanítónőink buzgó vezetése alatt készítettek, javítottak téli ruhákat harcoló katonáink részére. Ezek megemlézése után rátérhetek tanévünk történetének rövid ismertetésére.

Jóllehet, hogy augusztus 1-től 15-ig katonai beszállásolásra volt iskolánk berendezve, még augusztus havában annyira helyre hozhattuk iskolánkat, hogy a beiratkozásokat szept. 1—5 napjain megtarthattuk s a tanítást az I—III. oszt. tanulóival megkezdhattük. A IV. V. VI. osztály tanítását az önként beiratkozott tanulókkal november 4-én kezdhettük csak meg a miniszter úr öngyméltósága rendelete értelmében, a gazdasági ismélő iskolában a tanítást a 145085 sz. miniszteri rendelet értelmében 1915. január 5-én kezdhettük csak meg. Az óvódában a foglalkozás ugyancsak miniszteri rendelet folytán folytonos volt.

Tartottunk e tanévben 10 rendes gyűlést, melyeken az igazgató elnökölt; jegyzők voltak Berde Gáborné és Adi József. Nevezetesebb pontjai voltak tanácskozásainknak: órarend, tananyag kidolgozása, tanévi munkaterv, tanulmányi kirándulások megbeszélése, megállapítása; tananyag elszámolás az óvódáról, az iskola egyes osztályainak tantárgyairól, a gazdasági népiskoláról, továbbá az iskolai rendre, fegyelemre, felügyeletre, egészségügyre vonatkozó tanácskozások; a házirend megállapítása. Változás a tanítótestületben, osztályok elhelyezésében, órarendben a háborus viszonyok miatt igen sok történt.

Nagy József kartársunk szeptember óta a harctéren van s így e tanévben nem taníthatott. Imre Zsigmond ref. hitoktató 1915. márc. 15-től katonai szolgálatra vonult be. Kiss Géza kartársunk a háborús viszonyok miatt beállott osztály összevonások és tanerőbeosztásokból kifolyólag a Ferencz József-uti állami iskola III. osztályának vezetését vette át. Itt említem meg azt is, hogy a Ferencz József-uti iskola osztályai, mivel ez az iskola katonai kórházzal foglaltatott le — iskolánkban nyertek elhelyezést, mi a tanítási időt félnapossá tette. Azonban ezen iskola I-ső vegyes és II-ik leány osztálya, tekintettel a nagy távolságra, dec. 14-én, a II. fiú és III. vegyes osztálya f. év január 11-től a kir. tanfelügyelőség intézkedése folytán visszahelyeztettek a Ferencz J.-uti áll. iskolával kapcsolatos óvoda helyiségébe. A IV. V. VI. vegyes osztályok a tanév végéig iskolánkban nyertek oktatást még pedig a IV. vegyes

osztály Dr. Bornemisza Károlyné, a V. VI. vegyes osztályok Tokaji Erzsébet tanítónők vezetése alatt.

Megemlítem e helyen azt is, hogy Nagy József kartársunk helyett és javára a rendes iskolában a kézügyesítő oktatást Berde Gáborné és Tóth Irma, heti 2—2 órán, az iparos tanonciskolában 2—2 órán Elek Gyula és Adi József tanítottak. Imre Zsigmond ref. hitoktató helyett és javára 1915. márc. 15-től a tanév végéig heti 2—2 órán Adi József, Elek Gyula, Jakab József, Márton Ilona és Kiss Lenke végezték a ref. tanulóknak a hittan oktatását.

Hosszabb szabadságot betegség címen Tóth Irma tanítónő — 2 havit — és Szőcs Albertné óvónő — 1 havit — élveztek. Rövidebb időre szabadságolt kartársakat a tanítótestület tagjai helyettesítették.

Az óvodába gyakorlatra bejártak Barcsay Ételka I. és Elek Ilona II. éves óvónőjelöltek.

Intézetünket e tanévben meglátogatták a helybeli tanítóképző intézet IV. éves növ. Molnár Oszkár tanár vezetése alatt szept. 20-án. Hackl Lajos orsz. énekokt. szakfelügyelő nov. 12-én látogatta meg iskolánk összes osztályait.

Ezeken kívül meglátogatta az intézet egyes osztályait az iskola igazgatója több alkalommal.

Az óvodával kapcsolatos Napközi Otthont látogatásukkal tisztelték meg: Gróf Bethlen Ödönné, gróf Bethlen Sarolta, Mársitz Rózina, dr. Papp Józsefné, Pétery Lipótka.

A Napközi Otthon 1914. nov. 4-től 1915. márc. 27-ig volt nyitva. E célra tanítótestületünk tagjai 424 kor. 39 fillért gyűjtöttek össze, melyből levonva a felszerelési költséget, a megmaradt 390 kor. 70 fill. a Hadsegélyző bizottság pénztárába utaltuk be, melynek ellenében a népkönyha adott 33 esetben meleg délebedet s kezdettől fogva kenyeret. A többi napokon nemes szivű uri családok küldöttek ebédet szegény óvodás kisdedeinknek, kik 5 hónap alatt külön e célra berendezett és fűtött helyiséget kaptak. Naponta 25—30 szegény gyermek részesült e jótéteményben. Az 5 hónap alatt 2167 adag ebédet osztottunk ki szegény gyermekeink között, kik nagyjából hadbavonult apák gyermekei voltak.

Hálás köszönet illesse e helyen is mindazokat, kik ezt lehetővé tették adományaikkal, gyűjtéssel, fáradozásaikkal.

A tűzpróbákat ez évben is megtartottuk, mely alkalmakkor a növendékek az előírt módon vonultak ki a tantermekből tanítóik felügyelete alatt. Intézetünk létszáma e tanévben a következő volt:

Az óvoda két csoportjában	194
Az elemi iskola 8 osztályában	565
A gazdasági ism. iskola fiú és leány osztályában	65
Az iparos tanonciskola I., II. oszt.	123

Osszesen.. 947

Könyvtárainkat a tanévben 118 esetben használták a tanulók és szülők.

Járványos betegségek miatt a tanítás menetét egy ízben — 1915. május 10-től 23-ig — meg kellett szakítani. Intézetünk növendékei között dr. Tompa János tiszti orvos úr kétszer tartott szemvizsgálatot. Kétszer végzett himlőoltásokat.

Tanulmányi kirándulásokat ez évben is tettünk az egyes osztályokkal; megtekintettük az Erdélyi Pártfogó Egyesület kézimunka kiállítását, a város nevezetesebb utcáit, tereit, középületeit, növénykertet, szobrokat stb. Résztvettek a tanítványok Hadsegélyzőbizottság által rendezett mesedélutánokon.

Iskolai ünnepélyeink voltak: Október 6-án az aradi vértanuk emlékére, november 19-én Erzsébet királyné emlékére; december 22-én az óvodában műsoros karácsonyfa-ünnepély volt a Napközi Otthon növendékei részére, melyen gróf Bethlen Ödönné ömlesztősága vezetése alatt a Napközi Otthon rendező-bizottságának több nőtagja résztvett. Ugyancsak résztvettek ezen ünnepélyen a gondnokság tagjai is, kiknek nevében Nagy Károly gondnoksági elnök úr üdvözölte gróf Bethlen Ödönnét s a megjelent közönséget. Dec. 23-án az „Ujság“ szerkesztősége és kiadóhivatala által rendezett karácsonyfa-ünnepélyen vettünk részt, hol iskoláink szegény tanulói részesültek különféle ajándékokba. Ezért az igazgató fejezte ki hálás köszönetét a tanulók nevében. Március 15-én és április 11-én az 1848-iki események s az akkor alkotott törvények szentesítésének emlékére április 21-én alkoholelles napot, május 8-án a madarak és fák napját ünnepeltük meg, megemlékeztünk a béke szükségességéről; június 2-ikán a volt tanév bezárása. Az iskolai ünnepélyeket megfelelő tárgysorozattal tartottuk meg. Ünnepi beszédeket a tantestület tagjai tartottak.

Alapítványok:

1. Gy. Sárosi Károlynak a Népbankba 5638. sz. betéti könyvre elhelyezett 50 K alapítványa.

2. Dobai Antalnén 100 kor. alapítványa (kolozsvári takarékpénztár 2692. sz. betéti-könyv).

3. Elek Gyula igazgató nevére a tantestület által a „Napközi Otthon“ céljaira tett 200 kor. alapítványa az erdélyrészi tanítók takarékpénztára 73. sz. betéti könyvében.

4. Elek Gyula igazgató nevére a tanítótestület által a szegény tanulók felruházására tett 200 kor. alapítvány a kolozsvári gazdák hitelszövetkeze 3434. sz. betéti könyvében.

5. Néh. Tuba Lajos ny. gazd. akad. tanár 500 kor. alapítványa a tanítók bankja 451. betéti könyvében.

Segélykönyvtárunk részére küldött könyvek ezek:

Egyetemi nyomda 55 drb Gyulai—Thott olv. könyv 37 kor. 20 f.

Franklin-cég ajándéka: 12 drb számolókönyv	5 kor.	66 f.
Franklin-cég ajándéka: 3 drb természetrajz	3 „	— „
„ „ 3 drb történettan, 17 drb nyelvtan	9 „	75 „
Lampel-cég ajándéka: 15 drb számtan	6 „	20 „
„ „ 14 drb nyelvtan	7 „	11 „
Singer és Wolfner-cég ajándéka: 10 drb ABC	4 „	80 „
Összes érték: 60 kor. 97 f.		

Segélykönyvtárunkból e tanévben több szegény növendék részült ingyen tankönyv adományban. Az „Ujság“ szerkesztősége és kiadóhivatala iskolánk szegény tanulói részére ingyen tankönyveket adományozott. Tanulóink nevében hálás köszönetet mondunk az adományokat küldött kiadóknak, cégeknek s az „Ujság“ szerkesztőségének.

Nem feledkezhetünk meg arról sem, hogy a Rongyos-egylet ruhakiosztását 1914. nov. 18-án tartotta meg iskolánkban, mint az egylet raktárhelyiségében, az elnökség s több vál. tag jelenlétében. Több növendékünk nyert ez évben is jó téli ruhát.

Iskolánk tanítótestülete e tanévben a tanítványok között gyűjtést rendezett, melyekhez adományaival maga is hozzájárult. Így: a „Napközi Otthon“ részére gyűjtött a tanítótestület 424 kor. 34 fillért, a hadbavonultak özvegyei és árvái részére 45 kor.-át, vak katonák részére 5 kor.-át, katonák karácsonyfájára 66 K 28 fillért, 19 K 20 fillért hadi itatósra, 27 K 50 fillért szövetségi jelvényre, 21 K-át számoló cédulára; készítettek elemi és gazdasági ism. isk. tanulóink katonáink részére 63 pár érmelegítőt, 20 drb hósapkát, 3 pár lábszárvédőt, több zsebkendőt. Ezekon kívül javítottak fehérnemüket, harisnyákat a katonák részére; 6 esetben küldöttünk tépést, öt esetben beteg katonáink részére küldöttünk az egyes kórházakba nagyobb mennyiségű narancsot, almát, szivart, dohányt, teát stb. Szedettünk tanítványainkkal 5 kiló szederlevelet, gyűjtöttünk fémeket, melyeket rendeltetési helyére juttattunk. Tóth I. tanítónő által gyűjtött háborús verseket beküldöttük az orsz. „Pedagógiai Társaság“ címére. Az iskola igazgatója „Tanító és Tanítvány“ c. könyvéből 100 drbot küldött a beteg katonák részére, az egyes kórházakba. A város szegényei számára 16 K-át adott össze a tanítótestület.

Iskolánkkal kapcsolatban alakult Földész-énekkar ez évben nem működött, mivel tagjai nagy részben a harctéren vannak.

Az Erdélyi Pártfogó-Egyesületnek tanítótestületünk tagjai s mint ilyenek, sok esetben jártunk el az elnökség által áttett gyermekvédelmi ügyekben.

Ezekben foglalhatom össze röviden iskolánk 1914—15. tanévének nevezetesebb mozzanatait.

Elek Gyula, igazgató.

II.

Közvizsgálatok sorrendje.

Május 31-én (hétfőn)	d. e. 8—10-ig hittanvizsga.
” ” ”	d. e. 10—11-ig gazdasági ism. vizsga
” ” ”	d. e. 11—12-ig tornavizsga.
” ” ”	d. u. 2— $1\frac{1}{2}$ 4-ig II. A. fiu, II. B. leány oszt. vizsgája.
” ” ”	d. u. $1\frac{1}{2}$ 4—5-ig I. A. fiu, I. B. leány oszt. vizsgája.
Június 1-én (kedden)	d. e. 8—10-ig III. A. fiu, III. B. leány oszt. vizsgája.
” ” ”	d. e. 10—12-ig a két IV. vegyes oszt. vizsgája.
” ” ”	d. u. 2—5-ig két V. vegyes és két VI. leány oszt. vizsgája.
Június 2-án (szerdán)	d. e. 8—10-ig írás, rajzdolgozatok kiosztása.
” ” ”	d. e. 10-kor záró kebligyűlés.
” ” ”	d. u. 3 órakor a VI. fiu osztályok záró vizsgája, <i>Pallós Albert</i> iskolafelügyelő úr előnöktele alatt.

III.

Tanítótestület.

Elek Gyula, isk. igazgató és gondnok: tanította a II. A) oszt. tantárgyait s a gazd. népiskolában szaktárgyakat. Az arany érdemkereszt tulajdonosa. A kolozsmegyei tanítótestület tiszteleti tagja. A kolozsmegyei tanítótestület „Segélyegyesületének“ elnöke, a kolozsmegyei tanítótestület alelnöke, az „Erdélyrészi tanítótestületek szövetségének“ ügyvezető alelnöke. A kolozsvári „Rongyos-egylet“ titkára. Az Orsz. Gyermekvédő Liga helyi bizottságának tagja. Az „Iparos Inas-Otthon felügyelő-bizottságának tagja, a fiatalkoruakat védő osztály felügyelő hatóságának tagja, az iparos tanonciskola

f. ü. b. jegyzője: az Ereklye muzeum vál. tagja, a Márcz. 15-iki állandó bizottság tagja. A Család és Iskola szerkesztője. Ref. egyháztanácsos stb.

Adi József, ig.-tanító, tanította a III. A) oszt. tantárgyait, a gazd. népiskolában szaktárgyakat. Az erdélyrészi tanítótestületek szövetségének titkára. A kolozsvári „Rongyos-Egylet“ jegyzője. A kolozsvármegyei tanítótestület választmányi tagja, a fiatakorukat védő osztály felügyelő hatóságának tagja. A tanítótestület jegyzője.

Berde Gáborné, rendes tanítónő, tanította a IV. vegyes osztály minden tantárgyát s a gazdasági ism. isk.-ban közismereti tárgyakat. A tanítótestület jegyzője.

Jakab József, ig.-tanító, tanította az I. A) osztály tantárgyait, a gazd. ism. isk. szaktantárgyaikat, az erd.-részi tanító egyes. szövetsége és a köztisztviselők választ. tagja, isk. gondnokság jegyzője.

Kiss Géza, ig.-tanító, e tanévben a Ferenc József-uti isk. III. vegyes osztályát tanította.

Kiss Lenke, rendes tanítónő, tanította az I. B) oszt. tantárgyait, a gazd. ism. isk.-ban közismereti tárgyakat; a „Rongyos-Egylet“ vál. tagja.

Ludmann Emilné, rendes tanítónő, tanította a II. B) osztály tantárgyait. A gazd. népiskola leánynövendékeinek a háztartástant. A „Rongyos-Egylet“ választmányának tagja. A fiatalkorukat védő osztály felügyelő hatóságának tagja.

Márton Ilona, rendes tanítónő, tanította a III. B) osztály minden tantárgyát s a gazd. népiskola leányosztályainak a női kézimunkát. A tanítótestületi „Segély-Egyesület“ titkára, a kolozsvári „Rongyos-Egylet“ választmányi tagja; könyvtárnok.

Nagy József, rendes tanító, augusztusban katonai szolgálatra vonult be és 1914. szept.-től a harctéren van.

Tóth Irma, rendes tanítónő, tanította az V., VI. vegyes osztály minden tantárgyát, a gazd. ism. isk.-ban közismereti tárgyakat. A kolozsm. tanítótestület segély-egyletének alelnöke, a gondnokság tagja.

Özv. Gspann Károlyné, kézimunka tanítónő tanította a II.—VI. B) osztályaiban női kézimunkát.

Szőcs Albertné, óvónő, vezette az óvoda I. csoportját.

Dr. Szitás Jenőné, óvónő, vezette az óvoda II. csoportját.

Hitoktatók.

Id. Kicsid Géza, r. kath. lelkész és hitoktató, tanította a r. kath. növendékeknek s a gazd. népisk. növendékeinek a hittant.

Imre Zsigmond, ref. hitoktató, tanította a ref. növendékeknek

s a gazdasági népisk. növendékeinek a hittant. 1915. márc. 15-től, mivel Imre Zsigmond katonai szolgálatra vonult be, iskolánk ref. tanerői tanították a hittant.

Deák Áron, esperes, hitoktató, tanította a gör. kath. növendékeknek a hittant.

Cristea Nikodem, gör. kel. hitoktató, tanította a gör. kel. tanulókat.

Papp Ferenc, unitárius hitoktató, tanította az unitárius növendékeknek a hittant.

Buxbaum Benjamin, hitoktató, tanította az I—III. o. izr. növendékeknek a hittant.

Mandula Izsák, hitoktató, tanította a IV—VI. o. izr. tanulóknak a hittant.

IV.

Óvódás növendékek névsora.

. I. csoport.

F i u k:

András Gyula	Kovács Mihály
Basa Gyula	Mihály Emil
Bálint Géza	Málsz János
Biró György	25 Márkus Ferenc
5 Bőr Ferenc	Nagy József
Bellevári István	Orosz István
Brádeszku János	Pap János
Broszkoj János	Ráczy Gyula
Brenner Adolf	30 Sándor Elemér
10 Csomor Benő	Szigori Lajos
Dávid Gyula mh.	Szaniszló Gábor
Farkas János	Szaniszló József
Gál Sándor	Szalka József
Gálfi Gyula	35 Török András
15 Gál György	Török János
Grána Károly	Téglás György
Grün Ernő	Turján Jenő
Goldmann Miksa	40 Török András
Jakab József	Weisz Móric
20 Kovács Gyula	Zalahán Miklós.
Kertész Miklós	

Összesen: 41

Leányok:

Balázs Ilona	30 Klösz Lujza
Balog Jolán	Krisán Laura
Bálint Erzsi	Lébli Gizella
Botár Ilona	Lichtman Rózsi
5 Bernát Mari	Majlát Margit
Berkovits Elza	35 Mihálik Ilonka
Bell Annuska	Máriási Erzsi
Biró Jolán	Mester Zuzsa
Bihari Ella	Nagy Berta
10 Bodor Gizi	Nagy Rózsa
Budai Erzsi	40 Ponyicki Róza
Büttös Klára	Rozenfeld Vilma
Cseresznyés Ilona	Rozenfeld Zelma
Egri Róza	Rozenfeld Rezsín
15 Farkas Róza	Skorczia Valéria
Fodor Irén	45 Sebestyén Irén
Fülöp Erzsi	Szigori Jolán
Farkas Ilus	Szelistván Anna
Gál Margit	Szász Irén
20 Gál Margit	Szalai Róza
Glézsán Rózsi	50 Tóth Zsuzsa
Horváth Margit	Török Sz. Juliska
Horváth Rózsi	Török Ilona
Hindrik Róza	Weinstein Szidonia
25 Hegedüs Irén	Weinstein Jolán
Huszár Róza	55 Vajda Etelka
Kedves Róza	Turgyán Jolán
Kibovits Ibolya	Zaltzer Mari
Kiss Rózsa	

Összesen : 57

II. csoport.**Fiuk:**

Bangur László	10 Blau Ármin
Biró Béla	Bodor József
Baló Sándor	Boros Béla
Bálint István	Botár György
5 Bálint Zoltán	Gancsos Mihály
Bartos János	15 Egri Ferenc
Bradeszku Emil	Ercsei György
Brendorfián Valér	Gáspárik István
Bükkös János	Gecő József

- Hindrik Márton
 20 Huszár Gyula
 Ilyés József
 Ilea János
 Imre József
 Farkas Sándor
 25 Finzler Sándor
 Kedves Márton
 Király Samu
 Király Vilmos
 Krisán Viktor
 30 László István
 Márton Lajos
 Nagy Ferenc
 Nagy Kálmán
 Pap Dezső
 35 Pap György

- Pap László
 Regyán József
 Reisz Ferenc
 Sándor Béla
 40 Spuch Márton
 Szabó Domokos
 Szabó József
 Suszter Gyula
 Szántai László
 45 Szelistyán Pál
 Szigeti Sándor
 Szkorcia János
 Vajda Dezső
 Vas Béla
 50 Vinkler István
 Vranai Árpád
 Zsigmond Béla

Összesen : 52

Leányok:

- András Ilona
 Balázs Katalin
 Bangur Róza
 Bartok Erzsi
 5 Bell Erzsi
 Bregán Jolán
 Brusz Julia
 Budai Ilona
 Beregi Klára
 10 Csanádi Erzsi
 Cserei Erzsi
 Deutsch Regina
 Fábián Erzsi
 Farkas Rezsín
 15 Friedman Margit
 Fülep Jolán
 Gál Zsafia
 Gyöngyösi Irén
 Hubert Zsuzsi
 20 Kovács Ida
 Krisán Anna
 Léb Emma

- Lébli Emma
 Léb Irén
 25 Lövi Margit
 Lupás Ilona
 Marosán Ilona
 Mállisz Erzsi
 Malinás Regina
 30 Mezei Jolán
 Mihálik Jolán
 Nagy Irén
 Nemes Ilona
 Oláh Margit
 35 Paizs Julia
 Rác Mária
 Rozenfeld Szeréna
 Sarkadi Irén
 Szabó Ida
 40 Szántai Ilona
 Török Mari
 Tosán Anna
 Veintrop Hajnalka
 Zsidó Rózsa

Összesen : 44.

V.

A rendes tanulók névsora.

I. A) osztály.

Ajtai József	Király Adolf
Albert Gábor	40 Kis Géza
Ancsán Ödön	Kovács Károly
Balázs István	Kozma János
5 Balázs Márton	Kövendi Sándor
Balló Ferencz	Macsej Ferenc
Balló József	45 Magyarai Sándor*
Balog Ferenc	Marosán Antal
Balog János	Mális Ferenc
10 Baranyi János*	Márkus Márton*
Bartos Ferenc	Mihálik Ferenc
Benedek Géza*	50 Miron József
Beszehán Sándor	Nagy Ferenc
Biró Árpád	Nagy Sándor S.
15 Bokor János	Nagy Sándor L.
Botha Miklós	Nagy Sándor M.
Broszkoj György	55 Nyitrai Lajos
Broszkoj Miklós	Oltyán János
Bulbaka Péter	Oltyán Viktor
20 Butyka József	Pap Kornél
Bossán György	Petruc Gábor km.
Csanádi Lajos*	60 Pintye Béla
Csuka József	Prunyi Zoltán
Dánfi Lajos	Rárok Béla
25 Farkas Béla	Rusz Jenő
Fülöp József	Salamon Sámuel
Gál Béla	65 Sárköri Sándor
Gecő Lajos	Sebestyén Béla
György János	Soó Fenc
30 György Péter	Soós József
Házácsek János	Sütő Tivadar
Hegedüs Tiber	70 Szaika István
Holdmann Leó	Szigeti József
Hosszu Lajos	Szilágyi György
35 Jakobeni János e. t.	Szilveszter Jenő
Juhász József	Tauszig Dezső*
Imre János	75 Tárkányi Sándor
Ince Ferenc	Tóth János

Veszeloovszki Antal
 Vinkler János
 Volf Andor
 80 Volf Mihály

Zalahán György
 Zalahányi József
 Zilahi István

Összesen : 83

I. B) osztály leányok :

	Balla Anna	Jojkits Mária
	Balog Jolán*	40 Kajtár Jolán
	Balázs Mária	Károly Erzs
	Barta Ilona	Kenyeres Berta
5	Barta Ibolyka	Kiss Juliska
	Bán Julia	Kohn Ilona
	Bálint Margit	45 Kovács Gizella
	Bálint Ilona	Koroján Róza
	Bell Mária	Kosztá Ilona*
10	Berkovics Róza	Kürti Mária
	Berki Ilona	Liebermann Lujza
	Bradeszku Ilona	50 Lichtmann Anna
	Basa Róza	Léb Berta
	Bőr Ilona	Mandel Irén
15	Csáp Erzsébet	Máriási Ilona
	Dani Mariska	Makrai Ilona
	Farkas Margit	55 Molnár Jolán
	Forray Zelma	Nagy Erzs
	Fodor Ella	Nagy Róza
20	Fodor Margit	Nemere Ilona
	Fülöp Ilona	Oltyán Etelka
	Fülöp Mária	60 Orbán Polyxén
	Gál Mária km.	Pap Mariska
	Gáspár Karolin	Pap Mária
25	Gergely Anna	Prezenszki Erzs
	Gergely Róza	Persa Ilona
	Gál Irén	65 Rác Margit
	Gyulai Magda	Reizel Etelka
	Herc Ilona	Rici Gizella
30	Hirsch Teréz*	Rozenberger Juli
	Hirsch Róza	Rozenfeld Gabriella
	Horvát Margit km.	70 Ruz Anna
	Hideg Róza	Salcer Erzs
	Henc Gizella	Sarkadi Ida
35	Ilea Lukrécia	Steiner Róza
	Immergrün Regina	Szabó Anna
	Jakab Erzs	75 Szabó Ágnes
	Jakab Ilona	Szalai Mária

Szász Ilona
 Székely Rózsa
 Szigeti Lujza
 80 Szöllősi Margit
 Sztán Kata*
 Téglás Erzsi
 Tordai Erzsi
 Tót Róza*

85 Turgyán Erzsi
 Vajda Matild
 Vezér Erzsi
 Veisz Gizella km.
 Veintraub Felicitás*
 90 Vrábel Mária
 Vinkler Margit*
 Szigeti Katalin mt.

Összesen : 92.

II. A) osztály.

Ammer Mihály
 Ajtay Mihály
 Antal Rudolf
 Ábrahám László
 5 Barabás Dénes
 Barabás Rezső e. t.
 Balázs Márton
 Bangur György
 Bán Ferenc
 10 Bell Sándor
 Beszehán Zoltán
 Botha József
 Buksa József
 Biener Zoltán
 15 Biener Jakab
 Cseh Sándor
 Dobai Mihály
 Fazakas András
 Fábian István
 20 Frits Tibor
 Gál István
 Gál Gyula
 Gálfi József
 Hasmasán György e. t.
 25 Henger Károly
 Holdman János
 Jagamos Sándor
 Jermendi Lajos
 Kaufman József e. t.
 30 Kerekes Károly
 Király Mór
 Király János

Klősz József
 Krisán István
 35 László Sándor
 Láng Izidor e. t.
 Láng Izsák e. t.
 Lőrinczi Dénes
 Marosán György
 40 Marosán János
 Makkai József
 Nagy László
 Pap Károly
 Pap Tibor
 45 Paizs Ferenc*
 Petrucz Antal
 Péterfi Ferenc
 Pintya János
 Pintya Tódor
 59 Rác Lajos
 Rác György
 Román József
 Singer Rezső
 Sütő Illés
 55 Schvarc Andor
 Szabó Márton
 Szabó László
 Szalka Gyula
 Szelistván János
 60 Szőcs Béla
 Szőcs Árpád
 Tatai Ferenc
 Tyiorán György
 Tyiorán József

65 Tyira Péter
Zsidó József

Vrábel Endre

Összesen : 67

II. B) osztály.

Ábrahám Anna
Bányai Ilona
Bellevári Gizella
Berkovics Gizi
5 Berkovics Margit
Biró Anna
Blau Erzsébet
Blau Mária
Bogdán Erzsi
10 Boros Ibolyka
Botár Margit
Böhm Zseni
Bustya Róza
Dániel Margit
15 Dászkál Róza e. t.
Dénes Margit
Ebergényi Erzsi
Erszénes Ilona
Ferencz Róza
20 Gálfi Gizella
Grána Erzsébet
Gyirán Lukrécia
Herz Katalin
Hirsch Háni
25 Hirschhorn Róza
Juhász Emília
Jakab Lina
Kajtár Juliska
Kedves Erzsi
30 Kibovics Háni
Kimpfián Veronika
Király Hermin
Kis Róza
Kotyec Mari
35 Lázár Bella

Loger Ida
Mandits Ida
Máriási Zsuzsa
Mihály Ilona
40 Morgenstein Zseni
Mózes Ilona
Nagy Ilona
Nagy Irma
Nagy Mária
45 Nagy Marika e. t.
Nagy Mariska
Nagy Marcsa
Nagy Róza
Nagy Zsuzsa
50 Orosz Anna
Orsola Erzsébet
Pál Ida
Pandur Teréz
Papp Anna e. t.
55 Pintye Anna
Rácz Katalin
Rosenfeld Dóra
Rusz Róza
Simon Teréz
60 Spéter Róza
Szabó Gizella
Szabó Vilma
Szalka Anna
Szatmári Róza
65 Székely Eszter
Tyiorán Ibolyka
Weinstein Eszter
Veszlovszki Julia
Zsigmond Margit

Összesen : 69

III. A) osztály.

Ambrus Lajos
Apahidián János et.
Balló Béla

Bartha Zoltán
5 Bartha Ferencz
Basa Ákos

- Biró Béla
 Bocsán Viktor
 Buksa Béla
 10 Brusz Gyula
 Braun Márton*
 Dani István
 Erős László
 Farkas Gyula
 15 Fazakas József
 Ferenczi István
 Forgács Aladár
 Gálfi Gyula
 Gecző Sándor
 20 Gering János
 Horváth István
 Horinkás Péter
 Joikits Lajos
 Károly Lajos
 25 Kenyeres Zoltán
 Kiss Béla e. t.
 Kiss István
 Kiss Ferencz
 Kobori István
 30 Korpos Sándor
 Kovács István
 Kozma Péter
 Kohn Miksa
 Lázár Ferencz e. t.

- 35 Lukács János
 Marosán István
 Marosán Ferencz
 Mendrei Sándor
 Miron György
 40 Papp József*
 Rárok Gyula
 Rosenberger Izidor
 Rusz János
 Sarkadi Sándor
 45 Sarlós Lajos
 Salczer Béla
 Sebestyén György
 Stán Vazul
 Steinblach Andor
 50 Schvarcz Ignác
 Szaniszló István
 Szabó János
 Táncz Jenő
 Toderás Sándor
 55 Tóth László
 Tyiorán József
 Veintraub Fülöp*
 Vrnannai Miklós
 Vrnannai Mór
 60 Zsejki Gyula
- Összesen : 60

III. B. osztály.

- Albert Róza
 Áron Lina
 Áron Zelma
 Balassa Lili
 5 Bauman Etelka
 Bálint Emma
 Bendorfián Kornélia
 Benyovszki Irma
 Benkő Erzszi*
 10 Benedek Matild
 Biener Margit
 Cserei Mária
 Csomor Ida e. t.
- Dregán Anna
 15 Erszényes Anna
 Fazakas Margit
 Fazakas Irén
 Farkas Erzszi
 Ferenci Anna
 20 Ferenc Anna
 Fodor Margit
 Fornai Mária
 Fülöp Margit
 Gecő Ilona
 25 Gold Ida
 Goldstein Zseni

- György Róza
 Henc Margit
 Hirschhorn Sarolta
 30 Horinkás Róza
 Ince Róza
 Izsák Ida
 Juhász Anna
 Kis Jolán
 35 Kis Róza k. m.
 Kieselstein Regina
 Klezsán Mária
 Klein Erzsi
 Lengyel Mária
 40 Löbl Szeréna k. m.
 Makrai Róza
 Marosi Erzsi
 Márkus Eszter e. t.
 Márton Ilona
 45 Misián Erzsi
 Mózes Aranka
 Mózes Ida

- Nagy Julia
 Nagy Teréz
 50 Oltyán Ilona
 Orbán Valéria
 Prunyi Erzsébet
 Rosenfeld Lenke
 Rosenfeld Matild
 55 Róth Etelka
 Soó Vilma
 Steinberger Zseni
 Szabó Erzsi
 Szabó Margit
 60 Száfta Mari
 Székely Borbála
 Székely Jolán
 Szigeti Róza
 Tóth Anna
 65 Valkai Erzsi
 Zágoni Ilona
 Zalahán Irén

Összesen : 67

IV. A) osztály.

- Balog Ferenc
 Balog Jenő
 Barabás János e. t.
 Berki János
 5 Beszehán Béla
 Bustya Lajos
 Csanádi Sándor e. t.
 Ercsei József
 Gál Gyula e. t.
 10 Gyöngyösi József
 Hencz Antal
 Jermendi Géza
 Juhász László
 Kiss Márton
 15 Kövendi Imre
 Loger Jenő
 Macsai János
 Macsai József
 Maneás János

- 20 Málek Ignác
 Márkovics Ármin
 Márkus József e. t.
 Molnár Lajos
 Nagy Endre
 25 Nagy Géza
 Nagy Károly e. t.
 Nagy Pál
 Pálfi Miklós
 Pap József
 30 Pásztor István m. h.
 Prezenczky Béla
 Rottenstein Rezső
 Szaniszló Endre
 Szalczer Gyula
 35 Szilágyi Gergely
 Tyira Mihály
 Wolf Ernő

Összesen : 38

IV. B) osztály.

Ábrahám Lenke	Máriási Margit
Ajtai Anna	Orosz Anna
Antal Erzsi	Orsolya Marcella
Ammer Juliska	20 Pintye Margit
5 Balog Anna e. t.	Sándor Jolán
Balog Mariska	Szabó Mária
Bell Gabriella	Szabó Ilka
Dávid Viktoria	Sylvester Ilona
Fodor Erzsi	25 Stetsz Berta
10 Hancz Mari	Táncz Aranka
Hideg Zsuzsa	Varga Mariska
Hazacsek Jolán	Veinstein Szeréna
Klősz Eleonora	Vezér Anna
Krisig Mária	30 Veszelyovszky Róza
15 László Ella	Volf Sarolta k. m.
Lukács Biri	Összesen : 31

V. A) osztály.

Basa István	Joikits György
Bernáth Sándor	Lang Jenő
Harkó Ferenc k. m.	Rosenberger Jenő
Hubert Lajos	Szabó Gerő
5 Jankó Antal	Összesen : 9

V. B) osztály.

Baumann Vilma	Péterfi Erzsébet k. m.
Bell Mária	Román Erzsébet
Bőr Julia k. m.	Roth Ilona
Dávid Aranka	15 Sárközi Katalin
5 Dénes Józefa	Szabó Irén
Friedmann Regina	Szathmári Margit
Gecző Róza	Szőcs Margit
Gödör Margit	Tokai Gizella
Marmorstein Bella	20 Vrnai Margit
10 Márk Mária	Összesen : 20
Mezei Erzsébet	

VI. A) osztály.

Bányai Antal*	Kiss János
Benyovszki József	5 Kronstädter Mihály
Juhász Károly	Péterfi Árpád

Péterfi Lajos
Róth Dávid
Vagner Sándor

10 Weisz Ignác
Zilahi Ferenc

Összesen: 11

VI. B) osztály.

Andacs Ilona
Balogh Ilona
Kádár Anna
Kálmán Margit
5 Kibovics Anna
Papp Ilona
Papp Irén

Pálfi Irén
Rácz Erzsébet
10 Sylveszter Róza
Veres Mária
Zilahi Erzsébet

Összesen: 12

VI.

Gazdasági népiskola.

Fiuk:

I. osztály.

- Ambrus József
Basa József
Bányai Antal
Berekméri János
5 Butyisán Mihály
Butyka Sándor
Todorán György
Gál Gyula
Hanc Sándor m. h.
10 Horváth Kálmán
Ince János
Jagamos József
Jakab Sámuel
Kerekes András
15 Mezei István
Oltyán József
Orosz Antal
Orosz János

- Pap József
20 Pál József
Sütő László
Szabó György
Szegedi Sándor
Vulsner József

II. osztály.

- Boér József
Csanádi László*
Fazakas Zoltán*
Jagamos János
5 Jakab Sándor
Kondor Sándor
Makrai József
Prezencki Pál*
Sebestyén János
10 Sütő György

Összesen 34

Leányok:

I. osztály.

- Albert Ágnes
Benedek Róza
Benyovszky Zsuzsa
Boér Róza

- 5 Botha Zefi
Dávid Ilona
Hegyesi Erzsébet
Jankó Ágnes
Kiss Mária
10 Klein Blanka

Ladner Zseni
 Marosán Berta
 Mihály Teréz
 Mezei Mari
 15 Nagy Erzszi
 Schvarzman Ida
 Somogyi Róza
 Soós Erzszi
 Stupinczki Anna
 20 Szőcs Irma
 Tyiorán Mari
 Valter Viktoria
 Vrnannai Erzszi

II. osztály.

Ambrus Róza
 Gecő Róza
 Házácsek Ilona
 Id. Szabó Ilona
 5 Enyedi Szabó Ilona
 Szappanyos Margit

III. osztály.

Jakab Szeréna
 Kerekes Eszter

Összesen: 31

Jelmagyarázat: k. m. == kimaradt.

* == más isk.-ba ment át.

e. t. == eltávozott a városból.

m. h. == meghalt.

VII.

Statisztikai adatok.

1. Az iskola jellege: állami.
2. A dologi kiadások: Kolozsvár sz. kir. város költségén.
3. Az iskolába mindkét nemű gyermek jár.
4. Az iskola VI. tanfolyamu.
5. Az iskola osztálya részben nem szerint osztott. Van 10 osztály.
6. Tantermek száma: óvoda 2, iskola 10, összesen 12.
7. Tanítási nyelv: magyar.
8. Gazdasági népiskola van (fiú és leány).
9. Iskolával kapcsolatban van óvoda.
10. A tanítás kezdete volt 1914 szeptember 7-én és tartott 1914. június hó 3-ig.

Tanulók statisztikája.

A tanulók összes számának alakulása.

Sorszám	A tanulók összes számának alakulása	Mindennapi iskolába			Óvodások			Gazdasági népiskolába járók		
		fiú	leány	együtt	fiú	leány	együtt	fiú	leány	együtt
1.	A beírt tanulók száma	271	294	565	96	101	197	34	31	65
2.	Más iskolába iratkozott át..	36	25	61	—	—	—	3	—	3
3.	Meghalt tanulók száma	—	1	1	—	—	—	1	—	1
4.	Tanulók száma tanév végén	235	268	503	—	—	—	30	31	61

A mindennapi iskola tanulóinak megosztása vallás szerint év végén osztályonként.

A tanulók vallása	A fiuk száma							A leányok száma							A fiuk és leányok száma együtt
	I/a	II/a	III/a	IV/a	V/a	VI/a	Összesen	I/b	II/b	III/b	IV/b	V/b	VI/b	Összesen	
	osztályban							osztályban							
Róm. kath.	20	12	19	13	3	3	70	18	16	14	11	5	4	68	138
Gör. kath.	13	10	8	3	—	—	34	7	9	10	1	1	—	28	62
Református	33	26	23	8	2	5	97	41	21	22	12	7	7	110	207
Ág. hitv. ev. ...	—	—	—	1	—	—	1	—	1	—	—	—	—	1	2
Gör. kel.	1	—	—	—	—	—	1	—	1	1	1	—	—	3	4
Unitárius	1	1	—	1	—	—	3	2	—	—	1	—	—	3	6
Izraeli a.	7	8	4	5	3	2	29	14	17	15	3	5	1	55	84
Összesen..	75	57	54	31	8	10	235	82	65	62	29	18	12	268	503

Tanév végén mindennapi iskolába járó tanulók- nak, óvodások és gazd. népiskolai növendékek- nek osztályok szerinti kimutatása.

	Mindennapi iskolába járók osztályonként												Óvodások csoportonként		Gazd. népisk. növendékei osztályonként		
	I/a	I/b	II/a	II/b	III/a	III/b	IV/a	IV/b	V/a	V/b	VI/a	VI/b	I. cs.	II. cs.	I.	II.	III.
	Fiuk....	75	—	57	—	54	—	31	—	8	—	10	—	45	51	23	7
Leányok	—	82	—	65	—	62	—	29	—	18	—	12	48	53	23	7	2
Összesen	75	82	57	65	54	62	31	29	8	18	10	12	93	104	46	13	2

VIII.

Értesítés a jövő tanévre.

1. A jövő 1915—1916. tanévben a beiratások szeptember 1—5. napjain az iskola helyiségében tartatnak meg.

2. A rendes tanítás szeptember 6-án reggel 8 órakor veszi kezdetét.

3. Az óvodába 3-ik életévüket, az elemi iskola 1-ső osztályába a 6-ik életévüket betöltött gyermekek vétetnek fel; korukat anyakönyvi kivonattal kötelesek igazolni. A gazdasági népiskolába az elemi iskolát végzett 12-ik évet betöltött növendékek vétetnek fel.

4. A himlőbeoltás minden beiratkozandó gyermek részéről orvosi bizonyítvánnyal igazolandó.

5. Más községből jövők orvosi bizonyítvánnyal igazolják, hogy családjukban, illetőleg községükben járvány nincs.

6. A tankönyveket és tanszereket a tanulók szeptember 7-re tartoznak beszerezni.

7. A beiratkozás alkalmával az isk. Értesítőkönyvecske előmutatandó.

Tartalom.

Hazánk a világháboruban. <i>Nagy Károly</i>	3
Egészségi tanácsok. <i>Dr. Tompa János</i>	9
I. Az év története. <i>Elek Gyula</i>	11
II. Közvizsgálatok sorrendje	16
III. Tanítótestület	16
IV. Az óvoda növendékeinek névsora	18
V. Rendes tanulók névsora	21
VI. Gazdasági népiskolai tanulók névsora	29
VII. Statisztikai adatok	31
VIII. Értesítés	33

EGYETEMI KÖNYVTÁR

874 * 1915. NOV. 5.

KOLOZSVÁR.